

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Čj.: 152 199/99-11037
Signatura: bo2cs108

Oblastní pracoviště č. 15 Zlín
Okresní pracoviště Kroměříž

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Škola:	Základní škola Morkovice ulice 17. listopadu 416, 768 33 Morkovice
Identifikátor ředitelství:	600118649, IZO 102 519 684
Ředitel školy:	PaedDr. Oldřich Gejda
Zřizovatel:	Obec Morkovice, Náměstí 115, 768 33 Morkovice
Příslušný školský úřad:	ŠÚ Kroměříž, Moravcova 259, 767 01 Kroměříž
Termín inspekce:	2., 3., 4., 8., 9. červen 1999
Inspektoři:	Mgr. Vlasta Machalová, Mgr. Pavla Koupilová, Mgr. Marie Šestáková
Předmět inspekce:	Posouzení činnosti školy ve vybraných částech dle § 18 odst. 3, 4 zákona č. 564/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Podmínky a průběh vzdělávání
Označení dokladů a ostatních materiálů, o které se zjištění opírá:	Výroční zpráva školy za školní rok 1997/98, plán práce školy pro školní rok 1998/99, zhodnocení kontrolní a hospitační činnosti za 1. pololetí školního roku 1998/99 ředitelem školy, třídní knihy, katalogové listy žáků, třídní výkazy, tematické plány pro výuku anglického, českého a německého jazyka, dějepisu, občanské výchovy, prvouky a vlastivědy, školní řád, žákovské knížky a sešity žáků, hospitační záznamy.

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI A JEJICH HODNOCENÍ

Základní škola Morkovice má 24 tříd s 506 žáky. První stupeň tvoří 13 tříd s 260 žáky, druhý stupeň navštěvuje v 11 třídách 246 žáků.

Inspekční tým se zaměřil na sledování podmínek a průběhu výuky anglického, českého a německého jazyka, dějepisu, občanské výchovy, prvouky a vlastivědy.

1 Hodnocení materiálně technických podmínek výchovně vzdělávací činnosti

Budovy školy vznikaly postupnými přístavbami v průběhu tohoto století. Vzájemně jsou propojeny. Stavebně je tak oddělen první a druhý stupeň.

Výuka společenskovedních předmětů nemá vyčleněny zvláštní prostory nebo učebny. Probíhá v domovských třídách. Pouze jedna z učeben je více vyzdobena pomůckami i obrazovým materiálem pro výuku dějepisu a značná část výuky tohoto předmětu probíhá tam. Počítačová pracovna není v těchto předmětech využívána.

Pomůcky jsou uloženy v příslušných kabinetech. Ty prostorově vyhovují. Na prvním stupni je řada frekventovaných pomůcek uložena přímo ve třídách. Vybavení kabinetů pomůckami a didaktickou technikou postupně zastarává. Škola se snaží (v rámci daném finančními možnostmi) o obnovu.

Ve výuce je užíváno učebnic schválených MŠMT ČR. I jejich fond zastarává a je třeba je postupně nahradit metodicky i obsahově vhodnějšími.

Pozitivem školy je její žákovská knihovna. Žáci však nejsou vedeni k tomu, aby se v ní učili vyhledávat si sami informace pro společenskovední předměty.

Výuka cizích jazyků probíhá na prvním stupni v kmenových třídách, na druhém stupni kromě kmenových tříd slouží k výuce rovněž prostorná jazyková třída, která je vybavena novým školním nábytkem, videem a nástěnnými gramatickými přehledy. Vyučující mají k dispozici radiomagnetofony s audionahrávkami k používaným učebnicím, videokazety a obrazový materiál, který si zčásti sami zhotovili.

V německém jazyce dochází ke sjednocování používaných učebnic. Škola přechází na ucelenou řadu učebnic a pracovních sešitů pro 4. – 9. ročník ZŠ, které jsou zpracovány podle osnov vzdělávacího programu Základní škola. V anglickém jazyce jsou dosud používány rozmanité učebnice, dokonce i v paralelních jazykových skupinách stejného ročníku, což při spojování skupin v případě nepřítomnosti jednoho vyučujícího způsobuje problémy.

Materiálně technické podmínky jsou pro výuku sledovaných předmětů na průměrné úrovni.

2 Hodnocení psychohygienických podmínek

Pracovní prostředí školy není ve všech učebnách vybaveno funkčním nábytkem. Některé lavice jsou opotřebované a nevyhovují esteticky. Za větší problém považuje inspekce vybavení některých učeben nábytkem, který svými rozměry nevyhovuje věku žáků (5. ročník).

Rozvrh hodin respektuje svou stavbou psychohygienické požadavky. Vyučovací hodiny společenskovedních předmětů jsou rovnoměrně rozvrženy na celý pracovní týden a v jednotlivých dnech umístěny tak, že to odpovídá jejich charakteru.

Při zařazování hodin cizího jazyka do rozvrhu škola dbá na didaktické hledisko. Výuka probíhá na prvním stupni převážně první nebo druhou vyučovací hodinu, na druhém stupni většinou třetí nebo čtvrtou vyučovací hodinu. Při tříhodinové týdenní dotaci nedochází ke kumulaci hodin v jednom dni, ani ve třech po sobě následujících dnech.

Pitný režim je zajištěn dvěma samoobslužnými nápojovými automaty.

Psychohygienické podmínky výchovně vzdělávacího procesu lze souhrnně hodnotit jako průměrné.

3 Hodnocení personálních podmínek

Pro výuku českého jazyka na prvním stupni má odbornou a pedagogickou způsobilost polovina učitelů, na druhém stupni splňují všichni požadovanou odbornost.

Dějepis je vyučován třemi pedagogy, dva mají vysokoškolské i odborné vzdělání. Jeden přerušil vysokoškolská studia pedagogického směru pro úraz.

Občanskou výchovu vyučují tři pedagogy, pouze jeden má vysokoškolské vzdělání odborně zaměřené na první stupeň. Další dva mají středoškolské vzdělání.

Vlastivědě vyučují dvě učitelky s předepsaným vysokoškolským vzděláním, dvě se vzděláním středoškolským.

Prvouce vyučuje celkem devět pedagogů, čtyři s předepsaným vysokoškolským vzděláním.

Výuku cizích jazyků zajišťují celkem čtyři učitelé, z nichž pouze jeden má odbornou i pedagogickou způsobilost pro daný předmět. Dva vyučující navštěvují rekvalifikační jazykové kurzy organizované školským úřadem, jeden je bez odborné i pedagogické způsobilosti. Jazykové vzdělání má ukončeno základní státní jazykovou zkouškou.

Personální podmínky sledovaných předmětů jsou spíše podprůměrné.

4 Plnění učebních osnov

Počet vyučovacích hodin pro společenskovední předměty odpovídá zvoleným učebním programům.

Učivo si jednotliví vyučující rozpracovávají do tematických plánů. Ty jsou v některých předmětech přímo doporučeny učebním programem Základní škola (vlastivěda pro 4.a 5. ročník). Inspekce zjistila, že zejména na druhém stupni je do těchto plánů zahrnováno rozšiřující učivo, není dostatečně stanoveno a rozlišeno základní učivo. Plány nejsou koncipovány pro všechny navazující ročníky a není v nich zohledněn počet hodin, které ředitelství školy přidělilo v učebním plánu pro tyto předměty.

Špatným plánováním došlo k tomu, že v 9. ročníku nebyl v dějepise splněn obsah učiva daný učebním plánem čj. 18 730/91-20. Tím došlo k porušení §3 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Inspekce dále zjistila, že ve srovnání s časovými plány došlo ke zpoždění v realizaci tematických plánů ve všech ročnících v dějepise.

Výuka společenskovedních předmětů je doplněna o nabídku nepovinného předmětu náboženství a cvičení z jazyka českého.

Výuka cizích jazyků probíhá podle učebních osnov schválených MŠMT ČR. Učivo je rozpracováno jednotlivými učiteli ve formě tematických plánů, které vycházejí ze zvolené učebnice. Vzhledem k různorodosti používaných učebnic je kontrola plnění učebních osnov

problematická. Při kontrole plánovaného a probíraného učiva nebyly shledány nesrovnalosti.

Plnění učebních osnov není v souladu s předepsanými požadavky.

5 Hodnocení z hlediska kvality vyučování

Český jazyk na prvním stupni

V hospitovaných hodinách byly učitelky na výuku dobře připraveny. Měly jasně stanovený cíl, jenž odpovídal zvolenému učebnímu programu. Vhodně vybrané postupy, tempo a dynamičnost učitelek byly dostatečně motivující pro aktivní zapojení žáků do vyučovacího procesu. Vědomosti žáků byly upevňovány opakováním, procvičováním, různými zábavnými činnostmi a soutěžími. Byl kladen důraz na zvládnutí pravopisu a na jazykový rozbor (vždy úměrně věku žáků) i na čtení s porozuměním.

Výuka českého jazyka na prvním stupni je nadprůměrná.

Společenskovědní předměty na 1. stupni - prvouka a vlastivěda

Byla kontrolována výuka prvouky v 1.-3. třídě a vlastivědy ve 4.-5. třídě. Vyučuje se v souladu se zvoleným učebním programem Základní škola. Výuka je velmi kvalitní. Obsah učiva je v rámci jednotlivých předmětů vhodně rozložen. Zvolené metody práce jsou pestré a jejich střídání odpovídá věku žáků.

V hospitovaných hodinách nebyla věnována pozornost regionalistice.

Úroveň výuky prvouky a vlastivědy je nadprůměrná.

Český jazyk na druhém stupni

Českému jazyku vyučují ve všech třídách učitelé s požadovanou odborností. Pracují podle tematických plánů, v nichž v průběhu roku provádějí menší časové úpravy probíraného učiva.

Při všestranném jazykovém rozboru (s náročností podle ročníků) žáci potvrdili, že mají solidní znalosti. Někteří jedinci zůstali pasivní. Použité metody i formy práce měly tradiční podobu. Žáci si zopakovali i některé pravopisné jevy, dostatečný prostor byl dán samostatné práci a ústnímu procvičování daného tematického celku.

V hodině literární výchovy učitelka vedla žáky k rozlišování lidských hodnot a k citlivému vztahu ke všemu živému. Učila žáky výstižně formulovat myšlenky, samostatně připravovat referáty o přečtených knihách.

Pozitivní bylo, že všichni učitelé používali názorné pomůcky, žáci pracovali i ve skupinách. Audiovizuální technika nebyla zařazena v žádné hodině.

Rodiče jsou dostatečně informováni o prospěchu v jazyce českém, zvláště z pravopisných cvičení mají žáci vysoký počet známek.

Sešity žáků na prvním stupni mají nadprůměrnou úroveň, na druhém stupni je písmo i úprava průměrná. Samostatné práce jsou kontrolovány, převážně klasifikovány.

Čtvrtletní písemné práce mají všechny náležitosti. Je prováděna jejich analýza.

Předmětová komise jazyka českého koordinuje především obsah i hodnocení čtvrtletních písemných prací, spolupracuje s metodickým sdružením a zajišťuje organizaci četných aktivit školy.

Výuku českého jazyka na druhém stupni lze hodnotit jako spíše nadprůměrnou.

Společenskovědní předměty na druhém stupni - dějepis a občanská výchova

Většina výuky dějepisu je odborně a pedagogicky zajištěna. Občanská výchova je vyučována neodborně. Probírané učivo vychází z přijatých učebních programů. Ve škole nepracuje speciální předmětová komise pro tyto předměty, problémy jsou řešeny v metodické komisi, která je i pro český jazyk.

Ve vyučování je kladen důraz na co největší objem zvládnutého učiva. Výuka je vedena převážně frontálně. Je hodně verbální, zejména v dějepise. Málo se dbá na názornost. Nejsou používány dějepisné atlasy. Žáci byli vedeni k využívání odborného tisku. Řadu pomocných materiálů si učitelé zhotovují sami. Ve výuce nebylo pozorováno jakékoliv využití didaktické techniky.

Informovanost rodičů o prospěchu je dobrá. V rozporu s charaktery předmětů je většina známek, které žáci dostávají, z testů zaměřených na zvládnutí dat mechanickou pamětí.

Sešity jsou vedeny, zápisy v nich jsou přiměřeny věku žáků a jsou funkční vzhledem k tomu, že učebnice jsou přetíženy fakty. Málo je dbáno na kontrolu žákovských písemností.

Probíraná témata jsou vhodně doplněna o poznatky z regionální historie. Škola se každoročně zúčastňuje okresního kola soutěže Mladý historik.

Výuku dějepisu a občanské výchovy na druhém stupni hodnotí ČŠI jako průměrnou.

Cizí jazyky – anglický a německý jazyk

Hospitace se uskutečnily ve vyučovacích hodinách na prvním i druhém stupni u obou přítomných učitelů. V části sledovaných hodin byly plněny stanovené cíle, použité metody a formy práce žáky vhodně aktivizovaly a motivovaly, což vedlo k efektivnímu využití času v hodinách. Žáci pracovali se zájmem a odpovědností. Organizace hodin byla promyšlená, vhodně byly zařazovány oddechové činnosti. Přiměřeně věku žáků byly ve výuce

uplatňovány hravé formy práce, práce ve dvojicích i ve skupinách. V potřebné míře byly využívány názorné pomůcky, k nácviku porozumění byl zařazen poslech magnetofonové nahrávky. Ve výuce se vyskytly odborné nedostatky a nepřesnosti ve výslovnosti.

Část hospitovaných hodin se i přes snahu a zodpovědný přístup vyučujícího vyznačovala po stránce metodické jednotvárnou strukturou a malou metodickou nápaditostí. Převažovaly verbální aktivity vyučujícího, většina žáků zůstávala pasivní. Hodiny byly zaměřeny na nácvik jazykových prostředků, zejména mluvnice, přičemž rozvoji řečových dovedností byla věnována malá pozornost. Výklad učiva byl po odborné stránce správný.

Sledovaná výuka cizích jazyků je na průměrné úrovni.

6 Hodnocení z hlediska výsledků vyučování

Ve sledovaných hodinách projevovali žáci znalosti odpovídající zvoleným učebním programům. Na žácích prvního stupně bylo zřejmé, že mají vypěstovány pracovní návyky, v potřebné míře jsou povzbuzováni a aktivizováni, pracují s chutí a zájmem. Pracovní postupy zvolené vyučujícími na druhém stupni stavěly často žáky do pasivních rolí vyučovaných objektů. Nebyla dostatečně využívána, natož rozvíjena, jejich vlastní kreativita.

Při výuce společenskovedních předmětů nebyla věnována dostatečná pozornost výběru fakt, která budou žáci potřebovat nejen pro další vzdělávání, ale zejména pro svůj občanský život.

Klasifikace v předmětech převážně výchovného charakteru většinou není v žákovských knížkách zapsána. Inspekce v rámci hospitační činnosti zaznamenala minimální využití didaktické techniky.

V době inspekce bylo chování žáků k dospělým i k sobě navzájem slušné a srdečné.

Z hlediska výsledků vyučování hodnotí ČŠI školu jako spíše nadprůměrnou.

ZÁVĚRY

Škola pracuje podle schválených učebních programů. Její provoz je materiálně zabezpečen. Personální obsazení je limitováno vzdáleností školy od okresního města.

Inspekce oceňuje velmi dobrou práci vedení školy (zvláště jejího ředitele) při metodické pomoci začínajícím a odborně nepřipraveným pedagogům.

Úroveň výuky na prvním stupni je výrazně kvalitnější než na druhém stupni.

V 9. ročníku nebyl v dějepise splněn obsah učiva daný zvoleným učebním plánem č.j. 18 730/91-20. Byl tak porušen §3 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Učitelé ve sledovaných hodinách minimálně využívali didaktickou techniku.

V žákovských knížkách nejsou rodiče informováni o prospěchu svých dětí ve výchovných předmětech.

Doporučení:

- Vybavit (dle finančních možností) všechny třídy nábytkem odpovídajícím věku žáků.
- Postupně inovovat fond učebnic.
- Sjednotit používané učebnice anglického jazyka a stejně jako v německém jazyce rozpracovat učivo podle požadavků osnov do jednotlivých ročníků celého šestiletého cyklu (4. - 9. ročník), aby bylo zajištěno jeho probrání a umožněna průběžná kontrola plnění.
- Využívat v maximální možné míře audionahrávek v podání rodilých mluvčích k nácviku a upevňování správné výslovnosti.
- Nadále pracovat na zkvalitnění pedagogického sboru, zejména v metodice jednotlivých předmětů.
- Důsledně kontrolovat tematické časové plány s učebním programem.
- Ve výuce společenskovedních předmětů je třeba věnovat na obou stupních pozornost pěstování vztahu k regionu.

Sledovaná činnost školy v oblasti podmínek vzdělávání je hodnocena jako **průměrná**, v oblasti průběhu vzdělávání jako **spíše nadprůměrná**.

